

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college**

informatiecentrum tel. (070) 373 8022	uw kenmerk -	bijlage(n) 2
onderwerp Handreiking Cultuureducatie	ons kenmerk SEZ/200601983	datum 19 december 2006
	Lbr. 06/183	

Samenvatting

Bij deze ontvangt u in tweevoud de handreiking 'Cultuureducatie: de kracht van lokaal en provinciaal beleid'. De handreiking is bedoeld voor gemeentebestuurders en beleidsmakers. Wij verzoeken u derhalve om één exemplaar te verstrekken aan uw ambtelijke apparaat.

De handreiking kent een algemene inleiding over cultuureducatie en ze bevat twee specifieke onderdelen, respectievelijk over erfgoededucatie en kunsteducatie. Het is mogelijk dat de verzamelmap op termijn wordt uitgebreid, met name met een katern over media-educatie.

Cultuureducatie wordt in dit kader breed opgevat. Het kan gaan om activiteiten ter wille van kennis, begrip en beleving van cultuur, op school en in de vrije tijd, voor jongeren, andere burgers en toeristen. Bij erfgoededucatie gaat het om archieven, musea, archeologie, monumenten, gebouwde omgeving, landschappen, industrieel en mobiel erfgoed maar ook om verhalen, taaluitingen, tradities en gebruiken. Kunsteducatie is leren over, door en met kunst: beoordelen, genieten en zelf beoefenen.

De disciplines beeldende kunst, dans, literatuur, muziek, theater en audiovisuele kunst, maar ook toegepaste kunsten en wereldcultuur, kunnen hierbij aan de orde zijn. Cultuureducatie is sterk in beweging, zowel op rijksniveau als binnen gemeenten. Na de grote aandacht voor cultuur en school die er sinds 1996 is wil de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de komende jaren het beleid consolideren en ook buitenschools uitbouwen. Dit gebeurt met drie actielijnen: vergroten van de bindende werking van cultuureducatie, bevorderen van de actieve participatie van jongeren en verbeteren van de kwaliteit. Daarnaast heeft de commissie Toekomst Lokaal Bestuur in haar rapport 'Wil tot verschil' het belang van binding en creativiteit voor lokale gemeenschappen benadrukt.

De handreiking laat zien dat erfgoed- en kunsteducatie daarbij een relevante rol kunnen spelen, temeer daar u als gemeenten hiervan de grootste subsidiënt in ons land bent. Voorts bieden nieuwe arrangementen zoals de brede school/sluitende dagopvang ook op cultuurgebied een uitdaging.

In deze ledenbrief geven we een kort overzicht van de inhoud van de handreiking en lichten we die punten eruit, die voor uw gemeente politiek-bestuurlijk of beleidsmatig het meest van belang zijn.

© VNG Extra exemplaren van deze brief kunt u downloaden van het VNG-net, www.vng.nl/brieven/ledenbrieven.
Kopiëren t.b.v. intern gebruik door leden VNG is toegestaan.

Postbus 30435
Nassaulaan 12

2500 GK Den Haag
2514 JS Den Haag

Tel 070 373 83 93

Fax 070 363 56 82

www.vng.nl

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel.	uw kenmerk	bijlage(n)
SEZ/JOC (070) 373 8022	-	2
onderwerp	ons kenmerk	datum
Handreiking Cultuureducatie	SEZ/200601983	19 december 2006
	Lbr.06/183	

Geacht college,

Bij deze ontvangt u in tweevoud de handreiking 'Cultuureducatie: de kracht van lokaal en provinciaal beleid'. De handreiking is bedoeld voor gemeentebestuurders en beleidsmakers. Wij verzoeken u derhalve om één exemplaar te verstrekken aan uw ambtelijke apparaat.

In deze ledenbrief geven we een kort overzicht van de inhoud van de handreiking en lichten we die punten eruit, die voor uw gemeente politiek-bestuurlijk of beleidsmatig het meest van belang zijn.

Initiatiefnemers en andere betrokkenen

De handreiking is een initiatief van de Stichting Erfgoed Actueel (per 1 januari Erfgoed Nederland) en De Kunstconnectie/Vereniging voor Kunstzinnige Vorming. Ze zijn inhoudelijk en financieel gesteund door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen, het Cultuurfonds van de BNG en de VNG. Daarnaast hebben diverse gemeenten en culturele instellingen medewerking hieraan verleend. De handreiking is op 27 november jl. officieel gepresenteerd tijdens de tweede grote dag over cultuureducatiebeleid voor gemeenteambtenaren van Cultuurnetwerk Nederland e.a., zie ook www.cultuurnetwerk.org > producten > evenementen.

Huidige taakverdeling tussen de overheden met nieuwe accenten

1. Huidige taakverdeling

De huidige taakverdeling houdt in dat het Rijk gelet op de onderwijswetgeving verantwoordelijk is voor hetgeen aan cultuur óp school gebeurt. Met de provincies is afgesproken dat zij de directe ondersteuning inclusief de bemiddeling hiervan verzorgen. De 30 grootste gemeenten hebben een soortgelijke ondersteuningstaak aanvaard in het kader van de regeling versterking cultuureducatie primair onderwijs. Voorts zijn alle gemeenten autonoom in het bekostigen van culturele activiteiten en netwerken voor het onderwijs. In 2002 deden alle 30 grote gemeenten dat, 2/3 van de gemeenten tussen 30.000 en 90.000 inwoners en de helft van de kleinere gemeenten. En dat aantal is groeiende.

Voorts zijn gemeenten als gevolg van de Wet op het specifiek cultuurbeleid verantwoordelijk voor de

buitenschoolse cultuureducatie. Verreweg de meeste gemeenten hebben deze taak ook daadwerkelijk opgepakt, gelet op de gemeentelijke budgetten, instellingen en activiteiten. Provincies worden geacht de directe ondersteuning hiervan vorm te geven en doen dat wisselend. Het Rijk neemt de algemene ondersteuning via sector- en intersectorale instituten voor zijn rekening.

2. Nieuwe accenten

Er is echter de laatste jaren sprake van grote ontwikkelingen op cultuureducatiegebied. Enerzijds is er de sterk gegroeide rijksinzet op cultuur en school, die ook inspanningen van de andere overheden met zich meebrengt, en anderzijds zijn er de fors toegenomen gemeentelijke inspanningen voor de brede school en cultuuractiviteiten daarbinnen. Dit maakt de lijn tussen binnen- en buitenschoolse cultuureducatie vloeiender dan voorheen. Het betekent ook dat het noodzakelijk is gebleken om in de handreiking nieuwe accenten in de taakverdeling tussen de overheden op te nemen, die thans op lokaal niveau toegepast kunnen worden.

Politiek-bestuurlijke en beleidsmatige aandachtspunten uit de handreiking

1. Cultuureducatie: drie rijksactielijnen

Cultuureducatie, bestaande uit erfgoed-, kunst- en media- educatie, wordt in het kader van de handreiking breed opgevat. Het kan gaan om activiteiten ter wille van kennis, begrip en beleving van cultuur, op school en in de vrije tijd, voor jongeren, andere burgers en toeristen. De minister van OCW heeft in september 2006 drie actielijnen uitgezet, ook in relatie tot de medeoverheden: vergroten van de bindende werking, bevorderen van de actieve participatie van jongeren en verbeteren van de kwaliteit. De binnenschoolse cultuureducatie wenst ze niet als verplicht gespreksonderwerp in de lokale educatieve agenda van gemeenten en scholen op te nemen. Wel wil ze met ons bezien hoe het belang van dit onderwerp te onderstrepen, bijvoorbeeld via een ondersteuningstraject in uw richting.

2. Erfgoededucatie: binding belangrijk

Bij erfgoededucatie gaat het om archieven, musea, archeologie, monumenten, gebouwde omgeving, landschappen, industrieel en mobiel erfgoed maar ook om verhalen, taaluitingen, tradities en gebruiken. De gemeenten hebben deels een wettelijke taak en geven veel uit aan erfgoed: in 2004 € 308 miljoen netto. De handreiking laat zien dat met een integrale aanpak winst te boeken is. Zo wordt naast vele projectvoorbeelden de beleidspraktijk van Sint-Oedenrode, Nieuwegein en Ede belicht. Ook bevat de handreiking een stappenplan en inhoudelijke thema's. Erfgoed heeft naast een intrinsieke ook een veelzijdige instrumentele waarde: verwevenheid met de lokale identiteit, fundament voor een cultureel profiel, inzetbaarheid voor stedelijk (toerisme, economie, ruimtelijke ordening) en maatschappelijk (sociale cohesie, integratie) belang. In oktober 2006 is de Canon van Nederland met de 50 belangrijkste onderwerpen uit onze cultuur en geschiedenis verschenen. De adviescommissie ziet een rol voor de Stichting Erfgoed Nederland en de VNG bij het ontwikkelen van lokale canons.

3. Kunsteducatie: creativiteit centraal

Kunsteducatie is leren over, door en met kunst: beoordelen, genieten en zelf beoefenen. Beeldende kunst, dans, literatuur, muziek, theater en audiovisuele kunst, maar ook toegepaste kunsten en wereldcultuur, kunnen hierbij aan de orde zijn. Evenals erfgoededucatie is kunsteducatie breed van belang, terwijl het ontwikkelen van de creativiteit daarbij centraal staat. Gemeenten hebben in dit kader een grote beleidsvrijheid en benutten die. In 2004 besteedden zij €206 miljoen netto aan de muzische en culturele vorming en €33 miljoen aan de amateurkunst (het binnenschoolse deel kon niet geheel in deze cijfers meegenomen worden). De handreiking laat goede voorbeelden zien uit Schijndel, Sneek, Tiel, Lelystad, Heerlen en Delft en bevat een stappenplan voor gemeentelijk beleid. Een lokale basisvoorziening kunsteducatie kent de volgende kerntaken met onderscheiden accenten voor kleine, middelgrote en grote gemeenten: verzorgen van cursorisch en projectmatig onderwijs in alle kunstdisciplines, opleiden voor en faciliteren van amateurkunst, beschikbaar stellen van een ontmoetingsplaats en centraal informatiepunt, partner voor onderwijs en maatschappelijke instellingen en spil in het kunst- en cultuureducatienetwerk. Met name de 240 centra voor de kunsten, die gemiddeld in een tot twee gemeenten actief zijn, fungeren als centraal punt in de lokale kunsteducatie.

Ondersteuning bij de implementatie

1. Landelijke ondersteuning per 2007

Per 1 januari 2007 verandert de rijkssubsidie voor de landelijke ondersteuning in belangrijke mate. Cultuurnetwerk Nederland houdt de functie van landelijk expertisecentrum voor de cultuureducatie. De algemene ondersteuning van de erfgoed(educatie) wordt ondergebracht in de Stichting Erfgoed Nederland. Naast deze stichting blijven de rijksdiensten en de erfgoedinspectie bestaan. De Museumvereniging blijft eveneens bestaan en wel als contributiegefinancierde branche-organisatie. Dat laatste geldt ten aanzien van de kunsteducatie ook voor De Kunstconnectie/Vereniging voor Kunstzinnige Vorming. Dergelijke organisaties kunnen overigens wel specifieke rijksopdrachten krijgen.

2. Provinciale steunfunctie-instellingen

Op het gebied van het erfgoed bestaan er provinciale erfgoedhuizen of vergelijkbare instellingen, sinds kort verenigd in het Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland. Ze kunnen directe steun bieden aan gemeenten, instellingen en personen. De meeste van deze organisaties hebben een afdeling erfgoededucatie. De provinciale steunfunctie-instellingen op het gebied van kunst en cultuur zijn lid van De Kunstconnectie/Vereniging voor Kunstzinnige Vorming en hebben zich vanaf medio december 2006 verenigd in de Raad van Twaalf. Hier is er sprake van een organisatorisch en beleidsmatig sterk wisselend beeld met veelal een nadruk op de binnenschoolse kunsteducatie.

3. Vragen en adviezen

Voor algemene vragen kunt u bij ons terecht. Voorts presenteren wij begin 2007 samen met De Kunstconnectie/Vereniging voor Kunstzinnige Vorming een model budgetsubsiëringsovereenkomst kunsteducatie. Bij sectorspecifieke vragen ligt er een taak voor de genoemde landelijke instellingen.

Directe ondersteuning kunt u in veel gevallen bij de provinciale steunfunctie-instellingen krijgen. Is er meer dan gemiddelde hulp nodig, dan kunt u een adviesbureau inschakelen: de namen van geschikte bureaus komen binnenkort op de sites van de initiatiefnemers van de handreiking. Tot slot leven er bij Cultuurnetwerk Nederland gedachten over de ontwikkeling van een cultuureducatie cursus voor gemeenteambtenaren, vergelijkbaar met eerdere succesvolle cursussen voor onderwijsmedewerkers.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a series of connected loops and a short horizontal line at the end.

mr. R.J.J.M. Pans,
voorzitter directieraad

Deze ledenbrief staat ook op VNG-net. Kijk op www.vng.nl onder VNG-brieven.